

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania D. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem E. spółki z o.o. w W.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 czerwca 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 7 czerwca 2023 r., sygn. akt III AUa 920/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, wyrokiem z dnia 7 czerwca 2023 r., oddalił apelację D. W. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 24 marca 2021 r., oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie z dnia 19 grudnia 2019 r., stwierdzającej, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe D. W., z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w E. sp. z o.o., stanowi od dnia 20 maja 2019 r. kwotę odpowiadającą wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego w 2019 r., to jest 2.250 zł brutto miesięcznie.

Sąd Apelacyjny wskazał, że spór koncentrował się na kwestii wysokości podstawy wymiaru składek ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek od dnia 20 maja 2019 r. W jego ocenie, art. 86 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497, dalej jako ustawa systemowa) daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu ubezpieczenia, jak i ważności jego poszczególnych postanowień.

Sąd Apelacyjny uznał, że na jurysdykcyjną tolerancję nie zasługują żadne intencjonalne zabiegi skierowane na uzyskanie zawyżonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z deklarowaniem i opłaceniem wysokich składek przed okresami zamierzonego lub definitywnego korzystania z długookresowych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, ponieważ tego typu działania pozostają w widocznej *prima facie* sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 300 k.p.) oraz z zasadą równego traktowania wszystkich ubezpieczonych w solidarnym systemie ubezpieczeń społecznych (art. 2a ustawy systemowej), z którego przysługują świadczenia proporcjonalne do wymaganego okresu oraz wysokości opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2017 r., I UK 259/16, LEX nr 2349417).

Jednocześnie Sąd wskazał, że umowa o pracę wywołuje skutek nie tylko bezpośredni, ustalający wzajemne stosunki między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalszy, gdyż umówione wynagrodzenie za pracę kształtuje również stosunek ubezpieczenia społecznego (określa wysokość składki ubezpieczeniowej i w konsekwencji prowadzi do uzyskania świadczeń na odpowiednim do niej poziomie). Nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych można przypisać w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze przewidziane w art. 13 k.p. i 78 § 1 k.p. kryteria i mierniki omawianego świadczenia, gdzie z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymagany przy jej wykonywaniu, stanowiąc też ekwiwalent za ilość

i jakość świadczonej pracy, Sąd Apelacyjny uznał, że adekwatnym wynagrodzeniem do zajmowanego przez ubezpieczoną stanowiska starszej asystentki (wprowadzanie danych źródłowych) od dnia 20 maja 2019 r. jest kwota 2.250 zł za pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd odwoławczy nie dostrzegł bowiem, by wysokość przyznanego ubezpieczonej wynagrodzenia była w pełni uzasadniona zakresem obowiązków, oceną przydatności, efektywności i merytorycznego przygotowania pracownika.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik ubezpieczonej, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które zamknięte zostało w stwierdzeniu, iż ubezpieczona w pełni podzieliła stanowisko Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 25 lipca 2018 r., IV U 385/18. Zgodnie z nim nie istnieją żadne normatywne kryteria weryfikacji podstawy wymiaru składki, jak i podstawy do uznania pozorności czy niezgodności z prawem ustalonego wynagrodzenia o pracę, a decyzja obniżająca wysokość podstawy wymiaru składek jest wydana z naruszeniem prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie nie zostało prawidłowo zredagowane i przedstawione istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a tym samym skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu

jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Odnosząc powyższe uwagi do analizowanej sprawy, to organ rentowy nie zakwestionował istnienia stosunku pracy (art. 22 § 1 k.p.), tylko postanowienia umowy o pracę w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia. Pozwany ma takie uprawnienie, co potwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 29 listopada 2017 r., P 9/15, odpowiadając na pytanie sądu powszechnego w podobnej sprawie. Trybunał orzekł, że art. 83 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c i art. 86 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej w zakresie, w jakim stanowi podstawę ustalania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych innej - niż wynikająca z umowy o pracę - wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, jest zgodny z art. 2 w związku z art. 84 i art. 217 oraz z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał wskazał w uzasadnieniu wyroku, że umowa o pracę jest czynnością prawną, dla oceny ważności, której - w sferze prawa ubezpieczeń społecznych - Sąd Najwyższy dopuszcza, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego słusznie, stosowanie art. 58 k.c. Trybunał potwierdził tym samym kierunek wykładni wynikający z uchwały Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05 (LEX nr 148238), iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 k.c.).

Mając powyższe na uwadze, skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania skargi kasacyjnej w oparciu o art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Dlatego też Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[ms]

